

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om borgerlig straffelov.

[Af Ebba Strange (SF) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 94. Fremsat 27/11 80).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ole Espersen):

Det lovforslag, SF har fremsat, går ud på, at der indsættes en ny bestemmelse i straffeloven, så det bliver strafbart at anvende foto-grafering til systematisk overvågning af personer på offentligt tilgængelige steder, og det fremgår af bemærkningerne, at man navnlig tager sigte på at forbyde TV-overvågning af den karakter, som vi kender eller kendte fra gågaden i Hobro.

Min forgænger som justitsminister har tidligere under et samråd i retsudvalget haft lejlighed til at oplyse, at han af principielle grunde nærede betydelig betænkelighed ved, at private mere systematisk iværksætter TV-overvågning af frit tilgængelige områder. I lyset af det synspunkt, som min forgænger dengang gav udtryk for, har man i justitsministeriet i nogen tid arbejdet med spørgsmålet om TV-overvågning og herunder også arbejdet med, hvorvidt der burde lovgives på området. Jeg vil gerne for mit eget vedkommende understrege, at jeg deler de betænkeligheder, min forgænger har givet udtryk for. Grundtanken bag SFs forslag ligger derfor på linje med overvejelser, jeg har gjort mig.

SFs forslag synes at indeholde et forbud, der gælder, uanset om fotografering foretages af offentlige myndigheder eller af privatpersoner, og uanset hvilket formål overvågningen tilgodeser. Spørgsmålet om den nærmere rækkevidde af et forbud mod TV-overvågning rejser imidlertid efter min mening en del problemer. Det er jo ikke kun et spørgsmål om privates overvågning af offentlige områder som f. eks. gågadearealer; der er tale om frit tilgængelige steder, altså ikke blot om offentlige områder.

Jeg kan f. eks. pege på, at systematisk fotografering i et vist begrænset omfang anvendes af politiet i efterforskningsøjemed, og herudover anvendes systematisk overvågning af f. eks. banker, stormagasiner og servicesta-

tioner. Den form for overvågning må efter de oplysninger, der foreligger for justitsministeriet, antages at have en betydelig kriminalitetsforebyggende virkning.

Lovforslaget giver derudover anledning til en række vanskelige afgrænsningsspørgsmål af mere teknisk-juridisk karakter, men jeg går ud fra, at der under behandlingen i retsudvalget bliver lejlighed til nærmere og mere detaljeret at uddybe disse spørgsmål.

Jeg vil gerne fremhæve, at på trods af de problemer, de betænkeligheder, der er, og som jeg her har nævnt – og de problemer er måske årsagen til, at der ikke allerede er kommet et lovforslag fra justitsministeriet – er det fremgået af det, jeg har sagt, at jeg er positivt indstillet over for grundtanken bag SFs forslag. Det er mit håb, at der under det videre arbejde med lovforslaget vil vise sig en mulighed for at finde en tilfredsstillende løsning på de problemer, lovforslaget på trods af dets sigte, som jeg anerkender, altså kan give anledning til.

Winnie Møller (S):

På socialdemokratiets vegne skal jeg ikke gøre mange bemærkninger til SFs forslag, idet justitsministeren allerede har fremhævet nogle af de problemer, som er forbundet med den udformning, som SF har valgt at fremsætte lovforslaget i.

Jeg er enig i selve tanken bag lovforslaget, nemlig at private ikke bør have mulighed for systematisk at foretage f. eks. TV-overvågning af personer, som færdes på en gågade. I visse tilfælde kan TV-overvågning efter min mening imidlertid godt have en kriminalitetsforebyggende virkning, forudsat at det ikke optages på bånd. Konstateres der f. eks. i et stormagasin, som er et almindeligt tilgængeligt sted, hvor folk som hovedregel begiver sig ind med et ærinde for øje, et butikstyveri over en TV-skærm, er praksis i stormagasinerne nu blevet ændret, så ethvert tyveri, stort som småt, anmeldes til politiet, hvor man før i stormagasinerne førte egne kartoteker. Overvågningen fører altså her til anmeldelse til en offentlig myndighed. Spørgsmålet er så, om SF også mener, at et stormagasin er et offentligt tilgængeligt sted, eller om det blot er et almindeligt tilgængeligt sted, som folk kan vælge at holde sig væk fra, hvis de ikke ønsker at blive overvåget.

[Winnie Møller]

I bemærkningerne til lovforslaget nævner SF, at man bl. a. af hensyn til pressefriheden finder det vigtigt, at der ikke sker begrænsninger i mulighederne for at fastholde billedmæssigt, hvad der sker ved offentlige begivenheder. For at kunne karakterisere det som overvågning, fremhæver SF i bemærkningerne, skal der være tale om, at begivenheden har en vis varighed. Jeg skal blot gøre SF opmærksom på, at i visse tilfælde er de to krav ganske uforenelige størrelser. Der findes adskillige personer i dette land, som systematisk er blevet overvåget i timer og dage af pressefotografer med henblik på offentliggørelse af en god historie. Men hvis det også er formålet med SFs forslag at forhindre den slags hændelser, som sker i pressefrihedens navn, skal jeg personligt takke forslagsstillerne.

Som sagt er socialdemokratiet enig i selve tanken bag lovforslaget. På den baggrund ser også jeg frem til resultaterne af det arbejde med problemerne, som for øjeblikket foregår i justitsministeriet. Forhåbentlig indebærer det, at justitsministeren meget snart vil kunne fremlægge et resultat af dette arbejde for folketingset.

Nathalie Lind (V):

Mit partis ordfører, hr. Bjørn Elmquist, er forhindret i at være til stede, og jeg skal på hans vegne sige følgende:

Naturligvis har vi også som udgangspunkt, at vi ønsker at værne om privatlivets fred, men vi må vel også erkende, at det bliver sværere og sværere med traditionelle midler at opretholde ro og orden og beskytte borgerne samt privat og offentlig ejendom mod kriminelle overgreb, især berigelsesforbrydelser, hærværk og vold. Vi mener, at det bl.a. hænger sammen med manglende bevillinger til politiet.

Det forklarer vel også den efterhånden nok så udbredte anvendelse af private vagtværn og opdukker af fænomener som det, der har givet anledning til lovforslaget, TV-overvågningen i Hobros gågade. En sådan situation, som vi lever i, bruges til at underbygge krav om, at private selv må beskytte sig. Det ser vi faren ved, fordi vi risikerer, at det ender i en selvtægtslignende situation og en undergravning af statsmagten og den myndighed, nemlig politiet, som skal sørge

for ordnede forhold i samfundet. Vi ville altså derfor som udgangspunkt helst have, at politiet fik mulighed for at yde den indsats, der er nødvendig for, at behov for ordninger som den her omtalte ikke opstår.

Når vi må erkende de faktiske forhold, at der ikke er mulighed for tilstrækkelig politiovervågning, må vi se i øjnene, at der er en legal interesse hos de forretningsdrivende i Hobro for at skaffe sig sikkerhed for, at de ikke konstant udsættes for hærværk, vold eller indbrud. Det, der for mig at se er det mest kritisable ved Hobroordningen, er hele spørgsmålet om, hvordan og hvornår optagelserne på videobåndene slettes, for vi kan jo ikke risikere, at de senere bliver brugt til helt andre formål. Nu blev der nævnt noget med stormagasiner, men jeg tror, at det dér foregår på den måde, at der sidder et menneske ved en TV-skærm og følger med. Her er der tale om, at det bliver optaget på bånd.

Jeg skal gøre det kort, fordi justitsministeren sagde, at man var i gang med det arbejde, vi før har fået tilsagn om, at udarbejde forslag, der skulle kunne dække situationer af denne art. Når ministeren sagde, at han håbede, at dette lovforslag kunne give anledning til en frugtbar debat i retsudvalget, så vil jeg egentlig spørge: hvornår har vi justitsministerens forslag? Al god vilje til trods må vi vel have lov at formode, at der er en ekspertise i justitsministeriet, som kan hjælpe med de meget vanskelige afgrænsninger, som også dette forslag, trods forsøg på det, ikke giver os svar på. Jeg synes, man også må se på, hvad et forbud ville betyde for Danmarks Radios virksomhed og filmoptagelser i øvrigt, f.eks. af eksperimentel karakter, og forskellige overvågningsordninger.

Jeg takker justitsministeren for tilsagnet om, at man med hensyn til fotografering eller anden form for båndoptagelse foretaget af offentlige myndigheder anerkender, at det kan have betydning, jeg formoder ikke blot som kriminalitetsforebyggende middel, men også med hensyn til at efterforske og opklare sagerne. Det er vi tilfredse med. Når jeg tager det frem, er det, fordi det lovforslag, der foreligger fra SF, er et bredt formuleret, at det indeholder et forbud – sådan læser jeg det – både mod at private og offentlige myndigheder foretager videooptagelser.

Hagen Hagensen (KF):

[Hagen Hagensen]

Også for mit parti gælder det, at vi sætter den personlige frihed og integritet højt. Vi mener også, at ejendom skal beskyttes, det være sig offentlig eller privat, og vi mener, at der skal være ro og orden. Når dette er sagt, vil jeg også, hvad allerede er sagt af fru Nathalie Lind, understrege, at en af grundene til, at vi ikke har det, som vi ønsker at have det herhjemme, er, at vor ordensmagt ikke kan udføre opgaverne, simpelt hen fordi den ikke er stor nok til at gøre det. Vi har peget på det så ofte.

Når vi ikke kan klare os med den styrke, vi har i ordensmagten, til at holde den ro og orden, der bør være, så opstår tanken jo om forskellige andre måder at beskytte både personer og ejendom på. Der har været tale om vagtværn, og der har altså været tale om TV-overvågning. Nu skal det ikke gøres til, at det alene er et forhold, der er gældende for Hobro, det gælder vel også andetsteds i landet, men i Hobro har man altså gjort et forsøg. Man kan drøfte, om den måde, man gjorde det på, er i orden, og man kan naturligvis drøfte, om det er i overensstemmelse med gældende lovgivning, at man i aftenens og nattens løb optager forholdene på en gågade på bånd for næste morgen at give båndet til en nærmere bestemt person, der tilintetgør båndet, hvis der ikke er sket noget, eller giver det til ordensmagten, hvis der er sket noget i nattens løb. Så er det jo afgivet til den rette myndighed, der skal foretage det videre fornødne.

Nu har SF jo ikke villet vente på resultatet af den arbejdsgruppes arbejde, som justitsministeren har nedsat, men fremkommer med et forslag, som jeg har den største skepsis over for. Jeg finder, at der er et værn i den nugældende straffelov mod at blive gengivet, når man er på et ikke frit tilgængeligt sted. Til gengæld må man finde sig i – det må vi jo alle sammen dagen igennem – at blive gengivet på den ene eller den anden måde næsten overalt, hvor man færdes. Ja, selv dette høje ting er jo TV-overvåget – måske mere, end nogle synes om. Der er også en anden form for offentlig overvågning, nemlig af dem, der har offentlige hverv. Den kan måske være af en sådan karakter, at nogle ikke synes særlig godt om den – fru Winnie Møller var inde på det – men jeg vil da gerne føje til, at der måske er nogle, der sætter pris på at være

overvåget, hvis det giver chancen for at komme frem i søgelyset.

Nu vel, jeg vil godt føje til, at den form, SF har givet sit forslag, gør, at det i hvert fald ikke kan bruges i denne udformning. Det er ikke nogen egentlig kritik af udformningen, blot, at det favner så vidt, at det rejser en lang række spørgsmål, der allerede er blevet berørt, bl.a. spørgsmålet: hvad er et offentligt tilgængeligt sted? Der var en af ordførerne, der spurgte, om det også skulle forstås som et alment tilgængeligt sted, f.eks. et butiksområde. Man kunne lade være med at gå derind. Ja men jeg kan svare, at man også kan lade være med at gå på et offentligt tilgængeligt sted, hvis man ikke vil udsættes for overvågning af den ene eller den anden art.

Jeg synes nok, at forslaget rejser en lang række spørgsmål, som jeg tror det vil være nødvendigt at se meget nøje på. Jeg vil også godt i den forbindelse rejse spørgsmålet om de snapshots, der kan tages i løbet af et øjeblik, og som gemmes i billedarkiver rundt omkring til glæde for mange af det høje tings medlemmer – eller det modsatte. Hvad med dem, når de bliver brugt bagefter? Er det noget, som også kan tages med ind under disse forhold?

Jeg vil mene, at det, der er udtrykt af registerudvalget i sin tid, da det definerede begrebet den personlige integritet, betænkningen side 14, er noget af det, vi fortsat skal holde os for øje. Det er et begreb, der »som en væsentlig bestanddel indeholder en retsbeskyttet adgang til at leve uden kontrol, indblanding eller overvågning på alle områder, hvor en sådan indblanding ikke er uskadelig eller pånøder sig af samfundsmæssige grunde.«

Jeg skal slutte mit indlæg med at sige, at vi naturligvis vil se på dette forslag, være med til at arbejde med det, men om der kommer en lov ud af dette lovforslag, vil jeg have lov til at sætte et spørgsmålstegn ved.

Knud Lind (FP):

Det er jo et interessant lovforslag, SF har fremsat. Det er i hvert fald et interessant spørgsmål, der berører mange aspekter.

Fremskridtspartiet har forståelse for at værne om privatlivets fred, og vi vil da også gå ind i udvalgsarbejdet med en positiv ind-

[Knud Lind]

stilling, men som forslaget er udformet, kan vi allerede nu sige, at vi ikke ønsker at medvirke. Det er ganske enkelt, fordi jeg desværre må konstatere, at det er en lille smule teknisk svært formuleret, og vi mener, at vi bør afvente justitsministeriets undersøgelser, idet det er nogle meget dybtgående undersøgelser, der her skal foretages, og så er det et spørgsmål, om man lige partout burde have faret frem fra SFs side med et forslag. Vi har forståelse for det, men vi mener, at man er for tidligt på færde.

Forslaget er jo afledt af den overvågning, man fra privat side har etableret af Hobro gågade. Vi lever i et samfund med stadig stigende kriminalitet, hvor man må tage teknikken til hjælp, og man kunne overveje en politikontrol med videobånd i vejkryds m.v. Her taler man også om privates videobåndoptagelser. Fjernsynsovervågning har jo længe været praktiseret i forretninger, i banker osv., og man er mig bekendt ikke stødt på nogen direkte klager. Det kan godt være, at der har været nogle, men jeg er ikke stødt på nogen.

En håndhævelse af definitionen »systematisk overvågning« mener jeg vil kunne skabe nogle vanskeligheder. I dag kan privatpersoner købe deres eget lille fjernsynsudstyr og filme løs, men hvornår skal politiet gribe ind? Hvordan skal de skelne? Ham, der går frem og tilbage på gågaden i lang tid og bruger sit fjernsynskamera, foretager han systematisk overvågning? Skal vi have videobåndet at se?

Man har nævnt fotografer her i salen. Jeg ved ikke, om den pågældende er der mere, men der var da én, der tog fotografier af folk ved Tivoli i en uendelighed og forsøgte at sælge dem til folk. Er det systematisk overvågning at optage samtlige, der passerer et bestemt område, med et fotografiapparat? Man kunne også spørge: er et besøgsværelse i et fængsel et offentligt tilgængeligt sted? Der kommer altså nogle besøgende, som regulært kunne blive overvåget af et fjernsynskamera i stedet for den personlige overvågning. Hvad med hospitalsovervågning af personer, som har pårørende på besøg? Også det spørgsmål vil jeg rejse.

Vi ønsker sådan set at gå den anden vej. Politiet burde have flere overvågningssteder, f.eks. ved indfaldsveje som Vigerslev Allé og Sydmotorvejen. Her kunne jeg godt have

tænkt mig et overvågningskamera. Det tror jeg vil være på sin plads. Der er også et spørgsmål som narkobekæmpelsen, hvor der er handel på ganske bestemte steder. Her kunne man godt have en overvågning med fjernsynskamera. Vi har set i udlandet ved bankroveri automatiske fjernsynskameraer med videobånd, der går i gang, så snart alarmerne bliver slået. Det er altså nogle positive ting. Jeg tror, SF også vil give mig ret i, at de er med til måske at dæmpe en smule på den kriminalitet.

Til slut vil jeg sige, at TV-overvågning også vil være et godt middel i kampen for demokratiets beståen og til udfindelse af samfundsomstyrtende personer og grupper, som i ly af almindelige uroligheder forsøger at oppiske folkestemninger mod de besluttende myndigheder og mod politiets virke. Uroen ved Byggeren bar præg af, at politiske urodstiftere havde en finger med i spillet.

Når SF går så varmt ind for afskaffelse af TV-overvågning af personer, skal det måske ses i en politisk sammenhæng. En undergravning af vor nuværende styreform ville måske være bedre uden disse fjernsynskameraer, som overvågede de folk, som var derude – gadens parlament.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg synes, det er godt, at vi har fået SFs forslag allerede nu. Den radikale folketingsgruppe har selv arbejdet med det problem. Når vi ikke har fremsat et forslag, hænger det sammen med det forhold, som nu er omtalt flere gange heroppe, at der er betydelige vanskeligheder ved at formulere en sådan paragraf. Jeg tror ikke, at SF har nået det rigtige med det lovforslag, der er kommet her.

Man taler om systematisk overvågning på offentligt tilgængelige steder. Jeg ville meget gerne have drøftet igennem, om det ikke var rimeligt at skelne mellem offentligt tilgængelige veje og stier, der fører et eller andet sted hen, og andre arealer, som nok er offentligt tilgængelige, men som i og for sig ikke fører nogen steder hen, f. eks. et stormagasin. Det er et spørgsmål, om der ikke skulle skelnes derimellem. Det synes jeg vi må have drøftet igennem.

Der er faldet forskellige bemærkninger her fra både ministeren og den socialdemokrati-

[Bernhard Baunsgaard]

ske ordfører, fra venstres ordfører, fra den konservative ordfører og naturligvis fra fremskridtspartiets ordfører, som gør, at jeg føler, det er nødvendigt ved diskussionen om dette lovforslag at trække nogle principielle linjer op.

Det var justitsministeren, der indledte med at sige, at der i forslaget ikke skelnes mellem fotografering og optagelse af film, foretaget af offentlige myndigheder – og det er jo først og fremmest politiet – og private. Nej. Det er desværre endnu et nyt eksempel på det skred, der er sket i socialdemokratiets opfattelse af, hvad myndighederne kan tillade sig. Jeg kan minde om, at i 1977 meddelte statsministeren, at naturligvis registrerede man lovlig politisk virksomhed, når efterretningsvæsenerne af andre grunde registrerede folk. I 1981 sagde den nuværende justitsministers forgænger, at selvfølgelig kunne politiet i visse tilfælde registrere lovlig politisk virksomhed, når det var overtrædelse af lovitedtægt og almindelig straffelov, det gjaldt.

Jeg vil gerne sige, at jeg er totalt uenig. Man er på skred til, at man skal have politiet til at overvåge os. Det er rigtigt, som det er sagt fra den socialdemokratiske ordfører, at det kan være kriminalitetsforebyggende. Hvis hver af os blev forsynet med en politibetjent, var der selvfølgelig ingen af os, der kunne foretage os noget som helst forkert. Hvor bliver så vores frihed af?

Fru Nathalie Lind var enig i betragtningen og mente, at det kunne være rimeligt, at offentlige myndigheder havde ret til systematisk optagelse på offentlige gader og veje. Den konservative ordfører sagde noget lignende. Et godt våben, sagde fremskridtspartiets ordfører, i kampen for demokratiet. Nej, det ville være et godt våben i afskaffelsen af demokratiet. Demokrati vil sige, at den enkelte borger frit kan bestemme, hvad han vil gøre, så længe han ikke skader andre.

Jeg vil gerne sige, at her er vi ved et problem, hvor jeg må konstatere den skarpeste uoverensstemmelse mellem os på den ene side og socialdemokratiet – der har fået disse reaktionære tendenser – og venstre og konservative og fremskridtspartiet på den anden side. Jeg vil ikke være med til at gennemføre et lovforslag, der bygger på disse principper.

Det må være opgaven at sikre også på dette område et åbent samfund, hvor det er frie borgere, der bevæger sig – uden at risikere at

blive systematisk overvåget af politiet enten ved fotografering eller på anden vis. Det må være opgaven for os. Jeg håber meget, at det lykkes at overtale tilstrækkelig mange i hvert fald af socialdemokratiets medlemmer her i salen til, at de vil støtte et sådant synspunkt.

Arne Melchior (CD):

Hvis det står til mig, skal det aldrig blive 1984 i Orwellsk forstand, og ud fra denne intention og holdning kan jeg respektere tanker, holdningen bag det her foreliggende lovforslag.

På den anden side kan jeg også respektere intentionerne hos dem, der eksperimenterer, arbejder for at hindre kriminalitet. Det er jeg ikke i tvivl om at ordføreren for forslagsstillerne er enig i. Det er ikke rigtigt, hvad der står i bemærkningerne, side 1, 2. spalte, hvor der står:

»Der er ingen væsentlige samfundsmæssige hensyn, der taler for TV-overvågning eller anden udnyttelse af fotoudstyr til systematisk overvågning af personer på offentligt tilgængelige steder.«

Jeg står her og siger, det ikke er rigtigt, dels ud fra, hvad jeg før har kunnet læse mig til, dels ud fra, hvad justitsministeren sagde i dag. Han sagde, at der foreligger for justitsministeriet netop oplysninger, der viser, at denne metode har et samfundsmæssigt formål. Bemærkningerne siger videre, at det ikke er sandsynliggjort, at denne form for overvågning har en kriminalpræventiv effekt. Så kan jeg ikke forstå, at det kriminalpræventive råd lægger navn til de skilte, man ser i butiksklokaler, hvor der meddeles de mennesker, der færdes dér, at stedet er under overvågning. Det er selvfølgelig nødvendigt, at der er en sådan skiltning, men her lægger altså det kriminalpræventive nævnt navn til. Derfor tror jeg, bemærkningerne her tager munden alt for fuld. Lidt senere i samme spalte hedder det, at folks synlighed for hinanden og deres afhængighed af hinanden og kendskab til hinanden er det bedste kriminalpræventive middel. Ja men forslagsstillerne må tænke på, at denne nærhed, dette kendskab, denne kontakt, netop ikke er til stede kl. 3 om natten på en hovedgade i en by som Hobro eller mange andre. Der er man netop normalt i stand til at færdes uden at møde nogen af dem, man kender. Det kan

[Arne Melchior]

altså ifølge dette citat nemt friste til, at man begår ting, som man ikke ville begå under andre omstændigheder. Så svært er det faktisk.

Der er flere, der har talt om udtrykket »offentligt tilgængelige steder«. Jeg vil bare sige, at forslagsstillerne nok skulle have stroget ordet »tilgængelige«. Det, man mener, er offentlige steder. Et butikslokale er nok offentligt tilgængeligt, men det er ikke et offentligt sted, det er stadig væk privat område. Det, man åbenbart mener, er vej og gade.

I CD kan vi ikke medvirke til dette lovfor-
slag. Vi mener – som sagt med respekt for alle intentioner – at det må have nogen tid, vi må drage nogle erfaringer af det, der sker i Hobro, hvor der jo er folkelig opbakning bag det. Det er ikke ensbetydende med, at det for alle tider skal forblive lovligt. Det må også være en forudsætning, at der er klar skiltning om, at noget sådant finder sted.

Jeg kunne bedre tænke mig, at det var politiet, der foretog den form for overvågning. Der ved jeg godt jeg er uenig med hr. Bernhard Baunsgaard. Men det er jo politiets opgave at patruljere, at overvåge, som det var vægterens i gamle dage, så borgerne kunne sove i fred og ro og i tryghed for deres egen ejendom og for samfundets ejendom. Da man ikke har mandskab nok til det, ville det vel ikke være unaturligt, at man brugte den moderne teknik til at klare noget af det, som man ikke har mennesker til. Det gør man så mange andre steder.

Jeg er lige så langt fra hr. Bernhard Baunsgaards indtrængende bemærkninger i slutningen af hans indlæg, som jeg er fra hr. Knud Linds bemærkninger. Jeg ønsker bestemt ikke nogen politisk overvågning eller overvågning med politisk motiv. Det skal ene og alene være på en sådan måde, at det beskytter liv og lemmer og ejendom fra ulovlige overgreb. Højest sandsynligt vil det ikke koste noget andet end installationen, for i øjeblikket bærer man sig i Hobro, så vidt jeg er orienteret, sådan ad, at har der ikke været overfald eller tyveri eller hærværk om natten, så kasserer man filmen, og har der været det, ja, så spiller man den hos politiet. Det samme kunne politiet gøre, hvis det var politiet, der tømte filmkassetten, om jeg så må sige. Det krævede ikke noget mandskab.

Jeg er villig til i hvert fald at overveje at gå den vej. Især vil jeg sige, at jeg er meget

interesseret i, at når private gør sådan noget, så må misbrug ikke ske. Vi kan måske i rets-
udvalget i forbindelse med dette lovfor-
slag overveje, om strafferammen for misbrug af privat overvågning, når den finder sted, er alvorlig nok til at hindre sådant misbrug.

Den fg. formand (Keld Andersen):

Her overvåger den moderne teknik altså, at talletiden overholdes. Det beder jeg også ordførerne om at rette sig efter.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Til hr. Arne Melchior vil jeg sige, at for så vidt angår det rent politiske, havde vi altså en episode på Byggeren. Når jeg taler om overvågning dér, tænker jeg på, at politiet for så vidt kun er interesseret i at finde de personer, som måske i 6. række kaster en ølflaske eller noget, og identificere dem. Det er det, der ligger i det.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg havde sandelig godt hørt, at hr. Knud Lind i sit forrige indlæg havde nævnt netop den episode, og det var med velberåd hu, jeg på denne baggrund tog afstand. Der er jo her tale om overvågning pr. systematisk filmning. Selvfølgelig skal politiet være til stede, og selvfølgelig har politiet lov til at se sig om, men jeg kan på ingen måde tilslutte mig de tanker, hr. Knud Lind her har givet udtryk for, ligesom jeg på den anden side må tage afstand fra den besynderlige velkomsthilsen til den nye justitsminister, som hr. Bernhard Baunsgaard her leverede, idet han beskyldte justitsministeren for at være reaktionær. Det var nok ikke sådan, han havde tænkt sig at blive hilst velkommen af det radikale venstre.

Poul H. Møller (KrF):

Det problem, som det foreliggende lovfor-
slag vil tackle, er egentlig ikke nemt og klart at definere, hvilket også fremgår af bemærk-
ningerne. Der opereres her med udtryk som »systematisk overvågning« af »bestemte per-
soner eller personers adfærd på en bestemt lokalitet«, uden at man egentlig får klarlagt nogen faste grænser herfor. Der tales om et

[Poul H. Møller]

overvågningstidsrum ud over nogle få timer, men en overvågning bare på nogle få minutter specielt rettet imod en person kan vel i nogle tilfælde virke krænkende, medens en almen overvågning, som det skete i gågaden i Hobro over en hel nat, vel ikke var en krænkelse mod nogen enkeltperson og vel i øvrigt heller ikke mod en gruppe af personer, der i løbet af natten passerede igennem gågaden, idet overvågningen alene tog sigte på de personer, der eventuelt øvede vold, hærværk, tyveri, indbrud osv., altså ulovligheder.

I øvrigt ved vi sikkert alle, hvilken voldsom effekt netop denne TV-overvågning havde, idet Hobro blev en fredelig by at færdes i, i hvert fald i kvarteret omkring gågaden, hvor mange var glade for dette initiativ, som de handlende tog. Politiet var i og for sig også tilfredse med det, fordi man simpelt hen ikke havde mandskab til at dæmme op for al den tiltagende vold, som var gået forud for dette initiativ.

TV-overvågningen f. eks. i visse stormagasiner er også etableret, ikke for at overvåge enkeltpersoner, ej heller en kreds af personer, men alene for at konstatere, hvorvidt nogle stjæler af varerne osv.

Der er i bemærkningerne anført et ejendommeligt postulat om, at en anvendelse af TV-overvågning vil bidrage til en proces, der på længere sigt skaber øget kriminalitet, og længere nede hedder det, at en intensiv TV-overvågning aldrig kan erstatte den kriminalpræventive effekt, der ligger i den uformelle og mellemmenneskelige kontakt. Det er ganske rigtigt, men jeg mener dog, at begge dele nok er lige nødvendige, og det med den uformelle og mellemmenneskelige kontakt – hvori den så end måtte bestå – kan jo nok være vanskelig at gennemføre, f. eks. netop i et stormagasin.

Jeg vil sige, at kristeligt folkeparti meget gerne vil gå ind i drøftelsen om problemerne på hele dette område, så ingen af vore medborgere udsættes for en krænkelse af den enkelte borgers personlige integritet.

Må det være mig tilladt her til slut at spørge forslagsstillerne, der tidligere har været inde på spørgsmålet om vort politi og ikke mindst vor efterretningstjeneste – der jo i høj grad behøver at gøre brug af overvågning, fotografier m.v. – om denne gren også tænkes omfattet af lovforslaget, eller om man her kan benytte det udtryk, som også er an-

ført i bemærkningerne, nemlig »samfundsmæssige hensyn«. Vil politi, efterretningsvæsen osv. være undtaget fra bestemmelsen af de nævnte samfundsmæssige grunde?

Som sagt: kristeligt folkeparti kan tilsige vor absolut interesserede medvirken i det kommende udvalgsarbejde.

Lis Starcke (DR):

Ordførernes indlæg har vist, hvor vigtigt det er, at vi kommer til at drøfte disse problemer, og har egentlig også vist, hvor vanskeligt det er at udtrykke disse ting så præcist, at de egner sig til at komme i et lovforslag.

Der blev fra fremskridtspartiets side sagt, at måske kom dette lovforslag for tidligt. Det mener jeg ikke. Jeg mener absolut, at det er det rigtige tidspunkt, og jeg har egentlig også opfattet SFs fremsættelse af dette lovforslag som et ønske om i hvert fald at få taget hul på tingene og måske også få opmuntret justitsministeriet til at blive færdig med den undersøgelse, som det er i gang med. Hvis det bliver tilfældet, mener jeg, at der er anledning til at takke SF for, at de er kommet med dette forslag.

Jeg synes egentlig, SF har haft held til ganske præcist at udtrykke, hvad det er, sagen drejer sig om. Selvfølgelig kan vi sagtens finde eksempler, som viser, at bestemmelsen måske kunne udformes på en lidt bedre måde, men jeg var i hvert fald ikke i tvivl om, hvad meningen var, da jeg i den skriftlige fremsættelse læste: »... forhindre, at private eller offentlige myndigheder kan foretage systematisk fotografisk overvågning af personer på offentligt tilgængelige steder«.

Eller måske skal vi sige »offentlige steder«, nu da vi har fået diskussionen ind om banker og supermarkederne. Det kan være, vi skal finde et andet udtryk dér.

Yderligere siger SF i sine bemærkninger, at det, som man vender sig imod, er den systematiske overvågning, og at bestemmelsen omfatter både offentlige myndigheders og privates anvendelse deraf. Det synes jeg er en anden vigtig ting.

Med hensyn til banker og supermarkeder synes jeg, vi er inde på et helt andet forhold. Vi kan måske ikke kalde det privat område, men i alle tilfælde er det ikke offentlige steder. Man gør her oven i købet opmærksom

[Lis Starcke]

på, at TV-overvågning forefindes. Meningen er jo ikke, når man går sådanne steder, at man skal foretage sig kriminelle ting. Opfører man sig rigtigt, så er det i hvert fald ikke noget, der kan komme til at skade én.

Jeg synes også, man skal se på: hvorfor skete det i Hobro, og hvorfor er der sket andre ting andre steder? Det har jo været, fordi man ikke har givet tilstrækkelige bevillinger til at have politi på gaden. Det har retsforbundet tidligere talt for. Jeg mener ikke, at vi skal have så meget politi, at vi føler det som en politistat eller føler det som en overvågning, men det betød noget, sådan som man havde det i gamle dage, at man så politi gående på gaden. Det, at politiet suser forbi i bil, er ikke det samme. Det, vi ønsker, er ikke en politistat, men vi ønsker at have ro og orden, og vi ønsker, at kriminaliteten skal svinde igen og ikke være, som den er i øjeblikket.

Jeg tror ikke, jeg behøver at sige mere. Retsforbundet vil meget gerne være med til at arbejde henimod, at vi får en lov, som kan klare disse problemer. Der er i hvert fald interesse fra alle partiordførernes side, så jeg mener nok, vi skal få en positiv drøftelse. Ikke mindst det forhold, at justitsministeren også er så positivt indstillet, skulle give et godt resultat.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Hr. Bernhard Baunsgaard kom med en sætning, der lød omtrent som følger: det enkelte menneske skal frit kunne gøre, hvad han vil, så længe han ikke skader andre. Jeg er enig i, at sådan må det være. Men jeg vil gerne have lov at vende det om og sige: ja men hvad er det, vi drøfter? Det, at man måske tager et snapshot eller en film, er det ikke noget, man frit har lov til at gøre, så længe man ikke skader andre derved? Det er den afvejning af hensynene, vi skal ind i her. Jeg synes, det kan være akkurat lige så generende at blive taget på en plade som at blive taget på en film et eller andet sted. Så er vi inde på igen at drøfte; hvor skal man finde sig i dette? Ja, det skal man finde sig i, når man går på gaden, når man er et eller andet offentligt sted. Hvad er så et alment tilgængeligt sted? Jeg tror, det er meget væsentligt at slå fast, at vi heller ikke skal prøve på at

pakke os selv sådan ind i vat, at man ikke kan tåle, at der sker et eller andet. Ellers skal vi jo til at forbyde alle disse ting. Der er et spørgsmål om, hvad der er et strafferetligt ansvar, og hvad der er et civilretligt ansvar, hvis vi gengives på den ene eller anden måde.

Den sidste ordfører sagde, at banker og supermarkeder var noget andet, det var ikke offentlige steder. Jeg synes egentlig, det er akkurat det samme. Man beskytter indendørs de ting, man nu har dér, som man måske beskytter udendørs de ting, man ikke ønsker skal ødelægges. Jeg kan egentlig ikke se forskellen derpå. Men jeg vil som sagt være med til at virke frem til, at man kan finde en løsning på disse problemer.

Hr. Arne Melchior sagde: når man gør brug af sådanne ting som TV-overvågning i Hobro på den måde, hvorpå den foregik, så skal det være således, at når private gør sådan noget, så må der ikke finde misbrug sted. Jeg vil sige til hr. Arne Melchior, at det må der sandelig heller ikke, hvis det er det offentlige, der gør det. Det er helt givet.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg er ikke enig med hr. Hagen Hagensen, når han siger, at vi må finde os i, at andre systematisk overvåger os, for det er jo det, det drejer sig om. Når en eller anden gerne vil fotografere tante Olga, kan vi risikere at komme med på billedet; det er noget, man kan bære. Men ikke den systematiske overvågning.

Kristeligt folkepartis ordfører sagde, at Hobro blev en rolig by, dengang man indførte TV-overvågning. Nu er det som bekendt for længst ophørt. Jeg tror ikke, Hobro er blevet en urolig by af den grund.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg tror, jeg kan underskrive hvert ord, hr. Hagen Hagensen sagde heroppe for et øjeblik siden, og selvfølgelig ikke mindst det sidste, at offentlig myndighed må sandelig heller ikke misbruge en overvågning. Når jeg ikke nævnte det i den sammenhæng, var det dels, fordi min taletid var udløbet – hvad der ikke havde noget at gøre med teknik, men

[Arne Melchior]

med menneskelige egenskaber, nemlig min mangel på rationalisering af tiden – dels fordi der for det offentlige jo er sådanne kraftige bestemmelser. En offentlig embedsmand, som misbruger viden eller materiale osv., kan nemt miste sin stilling på det. Derfor følte jeg, der var anledning til at sige, da det er noget nyt, at sådan nogle ting eventuelt kan ske ved privat foranstaltning: ja men hvad så, hvis der sker misbrug? Er værnet så også i orden dér, som det er – så godt, som det teknisk kan gøres – på det offentlige område? Vi er altså enige om selve formålet.

Ebba Strange (SF):

Jeg vil gerne takke ministeren og ordførerne for debatten. Jeg kan selvfølgelig ikke takke for en bred tilslutning til det her foreliggende lovforslag, men jeg kan i hvert fald takke for en bred tilslutning til, at det problem, som forslaget beskæftiger sig med, er et problem, der trænger sig på, og som må have en løsning.

Som det fremgår af min skriftlige fremsættelse, er forslaget fremsat på trods af, at vi er klar over, at der sidder et udvalg og arbejder med disse spørgsmål i justitsministeriet. Som en af ordførerne var inde på, var det bl. a. for at sætte lidt skub i sagen og for at give vores og nu efter behandlingen her også det øvrige folketings bidrag til det arbejde, der foregår i det pågældende udvalg.

Alle ordførere har været inde på de vanskeligheder, der er forbundet med at udarbejde et forslag som det, vi har udarbejdet her, og jeg skal medgive, at det har været svært. Det har det også været for os. Det har været svært at finde den præcise formulering af bestemmelsen i lovforslaget, og det har været svært at finde præcis de bemærkninger, vi gerne ville knytte til forslaget. Der ligger selvfølgelig grundige overvejelser bag hvert eneste ord, der er brugt.

Der har også forud for dette forslags fremsættelse været overvejelser hos os om, hvorvidt det var en ændring af straffeloven, der skulle til, eller hvorvidt det var en ændring af lov om offentlige og private registre. Jeg har lagt mærke til, at ingen af ordførerne har foreslået, at disse bestemmelser skulle ind i registerloven, og det betragter jeg som en tilslutning til, at det nok er i straffeloven, de

hører hjemme. Det blev altså også resultatet af vores overvejelser.

Det er med velberåd hu, at forslaget er tænkt både at gælde privat og offentlig overvågning. Det har noget at gøre med, at vi – naturligvis inspireret af Hobrosagen – er kommet ind i debatter og overvejelser om: hvad er det egentlig for et fremtidssamfund, vi nærmer os, hvis vi tillader overvågning af både private og offentlige myndigheder på steder, hvor vi ellers normalt har ret til at færdes uden at frygte overvågning? Vi har altså ment, at et sådant overvågningssamfund ikke var foreneligt med en egentlig demokratisk samfundsform. Jeg er naturligvis fundamentalt uenig med hr. Knud Lind i, at overvågning skulle kunne fremme en demokratisk udviklingsproces. Tværtimod er vi helt indstillet på, at den vil hæmme en demokratisk udviklingsproces. Lovforslaget gælder altså også politiet.

Jeg vil gerne spørge justitsministeren – og dermed knytte nogle bemærkninger til dem, der har været inde på den problemstilling –: er der noget, der tyder på, at kriminaliteten i Stockholm er faldet væsentligt efter, at man i den grad overvåger Stockholms gader med fjernsyn og også har væsentlig mere politi på gaderne i Stockholm, end man har i København? Jeg tror ikke på den sammenhæng. Den er aldrig blevet påvist, og som jeg også citerer i bemærkningerne til lovforslaget, har vi ingen påvisning af, at øget overvågning og øget politi giver mindre kriminalitet. Det er andre ting, der skaber en forøgelse af kriminaliteten. Det være også sagt til dem, der mener, at hvis vi siger ja til dette forslag, så må vi til gengæld have en masse mere politi på gaderne. Det er ikke SFs hensigt med dette forslag.

Jeg vil godt knytte nogle bemærkninger til det, der er blevet sagt om, hvad vi egentlig mener med hensyn til banker, stormagasiner og den slags steder. Jeg vil godt gøre opmærksom på, at der i bemærkningerne på side 3 i 1. spalte udtrykkelig står, at det gælder optagelse. Det vil sige, at det, vi vil have forbud mod, altså er, at der i det videoapparat, som man bruger, sidder et bånd, som kører, som optager, og som så senere kan afspilles. Vi har udtrykkelig ikke villet ramme de situationer, hvor man ved tankstationer, supermarkeder, banker og andre steder sidder og følger med på en skærm i, hvad

[Ebba Strange]

der aktuelt sker i det pågældende lokale. Det skulle ifølge dette forslag stadig væk kunne lade sig gøre. Det er altså det, der menes, når vi skriver, at der skal være tale om optagelse på film eller videobånd over et vist tidsrum.

Det er klart, at vi i udvalget er parat til at diskutere nogle af disse formuleringer, for det har, som jeg også har sagt, været svært at finde frem til de præcise formuleringer. Men det er altså overvågning, registrering, det handler om, og ikke aktuelle optagelser. Det er klart, det giver afgrænsningsproblemer.

Det gør spørgsmålet om »offentlige« og »offentligt tilgængelige« steder også. Det være sagt bl. a. til fru Lis Starcke. Jeg skal allerede nu beklage, hvis jeg ikke får svaret på alt, hvad ordførerne har spurgt mig om, men jeg håber, jeg kommer ind på det meste af det. Vi har også overvejet længe: skal vi kun skrive »offentlige steder«, eller skal vi skrive »offentligt tilgængelige steder«? Vi har altså valgt at skrive »offentligt tilgængelige steder«, fordi vi godt ville have de steder med, som jeg her har nævnt – med den begrænsning, som jeg har nævnt.

Jeg forstår godt fru Winnie Møllers bemærkninger. Jeg ved også, at vi dér støder på nogle problemer. Derfor har det også været vigtigt for os at sige, at vi ikke vil genere pressefriheden, men vi synes på den anden side også, man selv skal have en vis indflydelse på, hvornår man udsættes for en systematisk overvågning, også af pressefotografer.

Når fru Nathalie Lind mener, at det er blevet sværere og sværere at opklare kriminalitet, og at det derfor måske kan være nødvendigt, at politiet foretager den overvågning, så vil jeg godt sige, at jeg mener ikke, vi har dokumentation for, at kriminaliteten bliver lettere at opklare på denne måde, men fremfor alt ligger der naturligvis i det nogle af de samme overvejelser, som hr. Bernhard Baunsgaard var inde på, og som jeg også startede med: hvad er det for et samfund, vi ønsker? Det er klart, som hr. Bernhard Baunsgaard sagde, at hvis vi alle sammen udstyres med en konstant overvågning, så kan det da godt være, at vi lader være at begå kriminalitet, men det er altså ikke et samfund, som vi ønsker.

Når det er blevet sagt, at vi ikke har villet vente på justitsministerens forslag, så er det rigtigt. Det er indgået i vores overvejelser, om vi skulle vente, men vi mener, denne sag

haster. Jeg ved, at man i Hobro i øjeblikket har indstillet TV-overvågningen, bl. a. for at følge med i, hvad der sker politisk. Derfor mener jeg, at vi bør give en melding på et eller andet tidspunkt fra dette folketing om, hvad der sker politisk, inden alt for mange andre gågadeforeninger finder ud af, at sådan noget må de nok også have, sådan at ideen breder sig fra Hobro til andre steder.

Der er blevet nævnt ordet snapshots. Jeg tror, det var hr. Hagen Hagensen, der nævnte det, og der var også andre, der gjorde det. Hvis man læser bemærkningerne nøjagtigt, vil man se, at dette forslag netop ikke drejer sig om snapshots, men udtrykkelig om systematiske optagelser.

Jeg tror, jeg har svaret på de fleste af spørgsmålene. Hr. Poul H. Møller har jeg svaret, at forslaget fra vores side også gælder politiet og dermed altså også efterretningsvæsenerne. Jeg gør opmærksom på, at vi, allerede da vi behandlede registerlovforslagene her i salen, fra SFs side stillede et ændringsforslag om, at også registerlovene skulle gælde for de efterretningsvæsener, der findes her i landet, både politiets og militærets, fordi vi har den grundlæggende opfattelse, at også disse efterretningsvæsener bør undergives en almindelig, demokratisk, lovgivningsmæssig kontrol og ikke være undtaget fra så centrale områder, som registerloven er, og som dette forslag gerne skulle være.

Med de ord skal jeg takke for, at alle i hvert fald har lovet en positiv og konstruktiv udvalgsbehandling.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Det forekommer mig, at debatten har vist – det overrasker mig ikke – at der er en interesse for den problemstilling, der er taget op i lovforslaget. Jeg synes, det er godt, at vi får lejlighed til i folketinget og i retsudvalget at drøfte, hvad der skal gøres på dette område. Vi vil fra justitsministeriets side bidrage til disse drøftelser, naturligvis.

Man kan måske også sige, at debatten afslørede, at det kunne være en fordel, hvis man fra forslagsstillernes side havde begrænset dette forslag – så kunne man altid senere komme med et andet, måske – til at vedrøre det, som var udgangspunktet for forslaget, nemlig Hobro, det vil sige privates overvågning og systematiske fotografering af andre.

[Justitsministeren]

For det forekommer mig, at den debat, vi har fået vedrørende politiets og andre offentlige myndigheders brug af dette udstyr, er en debat, som også er væsentlig, men som indebærer helt andre aspekter end det, der var sagens udgangspunkt. Jeg tror, det ville have været en fordel, og jeg tror, vi skal passe på i det videre arbejde at skelne mellem offentlige myndigheder og private; der er efter min mening en ganske stor forskel.

I øvrigt skal jeg om det, der konkret er sagt, kun sige ganske lidt. Jeg ønsker ikke at gå i detaljer i dag. Diskussionen om afgrænsningen har netop vist, at det er en ret så vanskelig opgave, som må drøftes grundigt både i justitsministeriet og i retsudvalget.

Hr. Bernhard Baunsgaard overraskede mig noget, må jeg sige. Det forekom mig, at udtalelserne, hvis jeg forstod dem rigtigt, gik ud på, at vi var på skred i retning af, at politiet skal overvåge meget mere. Det forstår jeg ikke. Her er tale om et lovforslag fra SFs side, som går i retning af indskrænkede muligheder for overvågning, og jeg har givet udtryk for, at mit parti og jeg er positivt indstillet over for det forslag, altså positive over for et forslag, der indebærer en indskrænkning af rettigheder til systematisk overvågning. Jeg kan ikke forstå, hvordan det kan opfattes, som om vi i denne henseende skulle være på skred i retning af en øget overvågning fra offentlige myndigheders side.

Det blev nævnt, at der var tale om reaktionære tendenser hos socialdemokratiet i denne forbindelse. Det ligger naturligvis – i den relation, hr. Bernhard Baunsgaard nævnte det – ganske uden for det lovforslag, vi taler om her. Jeg ved ikke, om hr. Bernhard Baunsgaard har på fornemmelsen, at der i andre henseender – det kan ikke være noget, der vedrører dagens debat – skulle være reaktionære tendenser hos os, men er der det, må man dog sige, at så bemærkes det omgående. Det gør det jo ikke i alle partier, når der er reaktionære tendenser dér. Denne lille politiske bemærkning er jeg nødt til at komme med i anledning af, at hr. Bernhard Baunsgaard efter min opfattelse gik langt uden for det, som dette forslag vedrører.

Med hensyn til fru Ebba Stranges spørgsmål om kriminaliteten i Stockholm kan jeg desværre ikke give nogen oplysninger i dag, men jeg skal gøre mit til, at de vil kunne gi-

ves i retsudvalget, når man behandler sagen dér.

Jeg er af fru Nathalie Lind og andre blevet spurgt om, hvornår arbejdet i justitsministeriet kan være færdigt. Jeg håber og skal gøre mit til – og jeg tror også, det vil lykkes – at det vil kunne tilendebringes i løbet af de kommende ganske få måneder, altså her i foråret, således at i al fald retsudvalget i løbet af denne samling vil kunne orienteres om de problemer, vi har undersøgt, og om de konklusioner, vi er nået frem til. Jeg går ud fra, at det sker her i løbet af det tidlige forår. Om der kan nås lovgivning i denne samling, er nok mere tvivlsomt.

Jeg er enig med fru Ebba Strange i, at vi ikke, som hr. Arne Melchior foreslog – jeg takker i øvrigt for de venlige bemærkninger – bør vente her i folketinget og se, hvad man nu gør i Hobro eller andre steder, for jeg tror, at man i Hobro og andre steder er så fornuftige, at man siger: vi vil ikke investere i dyrt udstyr, før vi ser, hvad folketinget mener om denne sag. Jeg mener, at den imødekommenhed skal man vise over for det private erhvervsliv. Jeg synes, vi har en forpligtelse til at vise, om vi ønsker denne form for virksomhed eller ej. Derfor mener jeg ikke, vi skal vente på en yderligere udvikling i samfundet.

Jeg kan love, at vi såvel under det kommende udvalgsarbejde vedrørende dette lovforslag, som når det drejer sig om vores egen holdning til problemerne, vil arbejde så hurtigt, det er gørligt.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Justitsministeren mente, at jeg gik langt uden for det foreliggende lovforslag. Det var ministeren, der lagde op til, at vi skulle gå uden for det foreliggende lovforslag, også i sine bemærkninger lige nu, idet ministeren mente, at det havde været rimeligt at indskrænke lovforslaget til kun at omfatte private. Derfor tog jeg anledning til at ridse op, hvad det er, der er sket hos socialdemokratiet de sidste 10–15 år, et uhyggeligt skred med reaktionær tendens, hvor man tror, man kan beskytte demokratiet ved, at vi sætter overvågning i gang. Der er desværre en lang liste. Jeg nævnte og skal gentage her: den nuværende statsminister godkendte i 1977, at lovlig politisk virksomhed skal registreres af

[Bernhard Baunsgaard]

efterretningsvæsenerne, når man registreres af andre grunde. I 1981, for nogle få uger siden, sagde den tidligere justitsminister, at politiet også kunne registrere lovlig politisk virksomhed ved overtrædelse af politivedtægt og straffelov. Jeg minder om, at der under denne regering er sket det, at man har forsøgt at begrænse den ret og den frihed, der har været gældende for aviserne med hensyn til at citere. Jeg minder om, at man har forsøgt at gribe ind mod pressefotografers fotografering af politiet, mens man synes, det er helt i orden, at politiet fotograferer pressefotograferne. Det er det, vi ikke må have. Det er efter min mening betydelig farligere, at det er offentlige myndigheder, der har disse rettigheder. De har magten og midlerne. Private har dog ikke midlerne og slet ikke magten.

Formanden:

Vil hr. Knud Lind have ordet? (*Knud Lind*: Ja!). Ja men så plejer man lige at markere. Hjertelig velkommen.

Knud Lind (FP):

Jeg beklager, at man ved formandsskiftet ikke har givet besked videre til den næste. Så ville formanden have været klar over, at jeg havde bedt om ordet for et stykke tid siden.

Formanden:

Nu synes jeg, hr. Knud Lind skulle bruge sin taletid, som han somme tider beklager sig over er for kort. Nogle af os falder den lang. Værsgo.

Knud Lind (FP):

For at der ikke skal være nogen tvivl om fremskridtspartiets stilling, vil jeg sige, at vi går også ind for den personlige frihed. Jeg vil sige til fru Ebba Strange, at man burde måske i stedet for alt det her have overvejet – som det måske også sker i justitsministeriet – at stille det krav til enhver TV-overvågning, at målsætningen skulle være f. eks. at forebygge kriminalitet m.v. Jeg vil i øvrigt sige til alle dem, der har været så bange for at blive overvåget, at hvis man har rent mel i posen, er der jo ingen grund til at være ked af, at man bliver overvåget.

Jeg var glad for, at fru Ebba Strange netop kom ind på det med bankerne osv. og sagde, at den pludselige overvågning ikke var

omfattet af lovforslaget, men kun den rent systematiske, hvor de hele tiden kører løs. Jeg mener, at bankerne i Danmark for længe siden generelt burde have indført en TV-overvågning. Det ville måske have dæmpet en lille smule på bankrøverierne. Udformningen af banklokalerne har været medvirkende til, at der har været en stigende kriminalitet. Det er jo sådan i dag, at blot man kommer ind med en tom plasticpose i banken, så begynder de at tømme kassen. Man må huske på, at bankerne varetager nogle borgeres interesser ved at opbevare nogle penge i sikkerhed.

Til slut, da vi nu er kommet ud i spørgsmålets yderkanter, vil jeg lige sige til justitsministeren, at der er ét problem, som man slet ikke har nævnt her i dag, for så vidt angår det rent overvågningsmæssige. Jeg ved godt, det ikke er TV-overvågning, men der er efterhånden indført en hel masse automatiske tyverialarmer. De er alle sammen koblet på det, der hedder 3 gange 0 på politistationerne. Det vil i realiteten sige, at hvis man virkelig en dag skal have hjælp, hvis der er sket et færdselsuheld el. lign., så kan ledningen være blokeret af en eller anden automatisk tyverialarm. Det er et eksempel til fru Ebba Strange, som kunne følges op.

Ebba Strange (SF):

Jeg tror, justitsministeren vil give mig ret i, at når først man går i gang med at beskæftige sig med et problem, vil det ofte vise sig, at problemet har et større omfang, end man forventede det ville have. Når jeg siger, jeg tror, justitsministeren kan forestille sig det, er det, fordi det må være sådan noget, der sker i alle de mange udvalg, der nedsættes. Når de nogle gange er meget længere tid om at blive færdige med deres arbejde, end vi andre egentlig havde forestillet os, så må det være, fordi man oplever, at problemkomplekset egentlig er større, end man i første omgang troede.

Derfor er dette forslag kommet til at omhandle både privat og offentlig overvågning. Naturligvis var vores udgangspunkt den private overvågning, men i debatten om udformningen sagde vi: ja men hvad i alverden med den offentlige? Når vi nu alligevel har fat i det, er den offentlige overvågning så ikke lige så problematisk for det formål, vi

[Ebba Strange]

gerne vil fremme, nemlig det enkelte menneskes integritet og ret til at færdes uovervåget?

Selv om der er blevet talt om kriminalitetsstigning i debatten her, vil jeg sige, at langt, langt de fleste af os dog altså ikke jævnt hen går rundt og planlægger at begå kriminalitet og begår den normalt heller ikke, men disse overvågninger kommer til at ramme os alle sammen. Det er en afvejning, der har gjort, at det altså endte med, at forslaget kom til at omhandle både private og offentlige overvågningssystemer.

Jeg vil benytte lejligheden her i anden omgang til at sige, det fik jeg ikke sagt i første omgang, at jeg godt kan konkludere, at der synes at være – så tror jeg ikke, jeg har sagt for meget – et klart flertal her i folketinget for, at der skal ske en indskrænkning i retten til privat TV-overvågning, mens der synes at være meget større skepsis over for, hvor langt man skal gå i retning af at begrænse det offentliges ret til overvågning. Jeg håber, at vi også på det område kan nå videre i udvalgsarbejdet.

Til hr. Knud Lind vil jeg godt sige, at jeg synes, vi går alt for vidt, hvis vi her skulle begynde at kommentere hr. Knud Linds spørgsmål. Lovforslaget handler om billedmæssig overvågning, overvågning ved hjælp af kamera og video- og fotoovervågning, og lad os nu holde os til det, ellers kommer vi for langt omkring.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Jeg kan bekræfte fru Ebba Stranges antagelse, nemlig at når man går i gang med et problem, viser det sig ofte at være mere kompliceret, end man måske troede som udgangspunkt. Det gælder i og for sig også mig selv personligt, når det drejer sig om netop Hobrosagen.

Hr. Bernhard Baunsgaard fandt belæg for sine meget omfattende anklager mod socialdemokratiet deri, at jeg i mit indlæg ikke var gået ind for forslaget i dets nuværende udstrækning, og at jeg havde sagt, at det måske havde været en fordel, hvis det havde holdt sig til privates overvågning. Det er rigtigt, det gjorde jeg, og det vil jeg holde fast ved. Jeg vil gerne citere fra noget, som jeg sagde i mit første indlæg. Jeg sagde:

»Jeg kan således pege på, at systematisk fotografering i et vist begrænset omfang anvendes af politiet i efterforskningsøjemed.«

En sådan begrænset anvendelse af systematisk fotografering kan efter gældende ret anvendes, f. eks. når der er mistanke om en lovovertrædelse eller frygt for, at en lovovertrædelse vil blive begået. Det ville blive ramt, så vidt jeg umiddelbart kan forstå det, af SFs forslag. Jeg må spørge hr. Bernhard Baunsgaard: er det hr. Bernhard Baunsgaards opfattelse, at politiet ikke skal have den efterforskningsmulighed, der er nævnt her? Hvis det er hr. Bernhard Baunsgaards opfattelse, at det skal politiet ikke, så er der logik i hr. Bernhard Baunsgaards udtalelser, så skal det naturligvis forbydes. Hvis hr. Bernhard Baunsgaard derimod mener, at politiet skal have denne mulighed, er vi nødt til, så vidt jeg kan se, at begrænse det forslag, der er lagt frem. Spørgsmålet er altså, om hr. Bernhard Baunsgaard ønsker, at politiets muligheder begrænses på den måde, som jeg har skitseret her.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ja, det ønsker jeg skal ske. Har politiet brug for at foretage en sådan systematisk affotografering i visse situationer, så kan de gøre nøjagtig det samme, som de gør ved telefonaflytning, hvor de henvender sig til en domstol og beder om i dette særlige tilfælde at få tilladelse til det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af: